ז כַּוֶּרֶת דְּבוֹרִים, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הֲרֵי הִיא כְּקַרְקַע, וְכוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוּל, וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה בִּמְקוֹמָהּ, וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת חַיָּב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינָהּ כְּקַרְקַע, וְאֵין כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוּל, וּמְקַבֶּלֶת טֻמְאָה בִּמְקוֹמָהּ, וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת, פָּטוּר: **ח** הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית, יֹאמַר לוֹ מְשַׁמֵּט אֲנִי. אָמַר לוֹ, אַף עַל פִּי כֵן, יְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה. כַּיּוֹצֵא בוֹ, רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָטוֹ וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ, יֹאמַר לָהֶם רוֹצֵחַ אֲנִי. אָמְרוּ לוֹ אַף עַל פִּי כֵן, יְקַבֵּל מֵהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יט) וְזֶה דְּבַר הָרוֹצֵחַ: **ט** הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית, רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ. הַלֹּוֶה מִן הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ בָנָיו עִמּוֹ, לֹא יַחֲזִיר לְבָנָיו. וְאִם הֶחֱזִיר, רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ. כָּל הַמִּטַּלְטְלִין, נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה. וְכָל הַמְקַיֵּם אֶת דְּבָרוֹ, רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ:

מַסֶּכֶת תְּרוּמוֹת

פרק א א חֲמִשָּׁה, לֹא יִתְרְמוּ, וְאִם תָּרְמוּ, אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. הַחֵרֵשׁ, וְהַשּׁוֹטֶה, וְהַקָּטָן, וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. נָכְרִי שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ בִרְשׁוּת, אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה: **ב** חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, לֹא יִתְרוֹם. וְאִם תָּרַם, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. חֵרֵשׁ שֶׁדִּבְּרוּ בוֹ חֲכָמִים בְּכָל מָקוֹם, שֶׁאֵינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר: **ג** קָטָן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִם עַד שֶׁלֹּא בָא לְעוֹנַת נְדָרִים, אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. מִשֶּׁבָּא לְעוֹנַת נְדָרִים, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה: **ד** אֵין תּוֹרְמִין זֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן, וְלֹא עֲנָבִים עַל הַיַּיִן. וְאִם תָּרְמוּ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, תְּרוּמַת עַצְמָן בָּהֶם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה: **ה** אֵין תּוֹרְמִין מִן הַלֶּקֶט, וּמִן הַשִּׁכְחָה, וּמִן הַפֵּאָה, וּמִן הַהֶפְקֵר, וְלֹא מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְרוּמָתוֹ, וְלֹא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, וְלֹא מִן הַחִיּוּב עַל הַפָּטוּר, וְלֹא מִן הַפָּטוּר עַל הַחִיּוּב, וְלֹא מִן הַתָּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר,

ז) כַּוֶּרֶת דְּבוֹרִים, הַמְחֻבֶּרֶת בְּטִיט לְכוּלֵּי עָלְמָא כְּקַרְקַע, אֲבָל בְּמֻנַּחַת עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְאֵינָהּ מְחֻבֶּרֶת בְּטִיט, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הֲרֵי הִיא כְּקַרְקַע לְעִנְיַן קִנְיָן שֶׁנִּקְנֵאת בְּכֶסֶף אוֹ בִשְׁטָר אוֹ בַחֲזָקָה, וְכוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוּל אִם יֵשׁ לַלֹּוֶה כַּוֶּרֶת. וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה בִּמְקוֹמָהּ, כְּקַרְקַע שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, וְהָרוֹדֶה הַלּוֹקֵחַ מִמֶּנָּה דְּבַשׁ בְּשַׁבָּת חַיָּב, כְּתוֹלֵשׁ מִן הַמְחֻבָּר, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (ש"א י"ד כ"ג) "וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעְרַת הַדְּבָשׁ" מַה יַּעַר הַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת חַיָּב, אַף דְּבַשׁ הָרוֹדֶה מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת חַיָּב, וְכֵן לְכָל שְׁאָר דִּינִים הָוֵי כִּמְחֻבָּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינָהּ כְּקַרְקַע לְעִנְיַן קִנְיָן וְאֵין כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוּל, וּמְקַבֶּלֶת טֻמְאָה אֲפִלּוּ מֻנַּחַת בִּמְקוֹמָהּ, וְהָרוֹדֶה הַלּוֹקֵחַ מִמֶּנָּה דְּבַשׁ בְּשַׁבָּת פָּטוּר, שֶׁאֵינָהּ כִּמְחֻבָּר. אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אָסוּר, וְאִם אֵינָהּ עוֹמֶדֶת עַל הַקַּרְקַע, כְּגוֹן עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת אֵינָהּ כִּמְחֻבָּר לְכוּלֵּי עָלְמָא: ח) הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית שֶׁעָבַר עָלָיו שְׁבִיעִית, יֹאמַר לוֹ מַלְוֶה לַלֹּוֶה מְשַׁמֵּט אֲנִי וּכְבָר נִפְטַרְתָּ מִלְּשַׁלֵּם. אָמַר לוֹ לֹוֶה לַמַּלְוֶה אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי רוֹצֶה לְשַׁלֵּם לָךְ, יְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וּמֻתָּר אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת אֲמִירָתוֹ "מְשַׁמֵּט אֲנִי" לִפְשֹׁט אֶת הַיָּד כְּמַרְאֶה לוֹ אִם אַתָּה רוֹצֶה שַׁלֵּם לִי, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ט"ו ב') "וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה" "דָּבָר" מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר תֹּאמַר לוֹ מְשַׁמֵּט אֲנִי, וְדַי בְּפַעַם אֶחָת, כַּיּוֹצֵא בוֹ בְּדִין זֶה שֶׁהַמִּצְוָה הִיא הָאֲמִירָה, רוֹצֵחַ בְּשׁוֹגֵג שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָטוֹ שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת שָׁם עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ, יֹאמַר לָהֶם רוֹצֵחַ אֲנִי אָמְרוּ לוֹ אַף עַל פִּי כֵן אָנוּ רוֹצִים לְכַבֶּדְךָ, יְקַבֵּל מֵהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) "וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ" דָּבָר מִלְּשׁוֹן דִּבּוּר, שֶׁיֹּאמַר רוֹצֵחַ אָנִי, וְדַי בְּפַעַם אֶחָת: ט) הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית שֶׁעָבַר עָלָיו שְׁבִיעִית וְאָמַר לוֹ הַמַּלְוֶה "מְשַׁמֵּט אֲנִי" וְאָמַר לוֹ הַלֹּוֶה אַף עַל פִּי כֵן, "רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ" יֵשׁ לְחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל נַחַת רוּחַ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁלֹּא יִמָּנַע מִלְּהַלְווֹת, וְכֵן הַלֹּוֶה מִן הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ בָנָיו עִמּוֹ וּמֵת הַגֵּר, לֹא יַחֲזִיר לְבָנָיו, שֶׁלֹּא נִקְרְאוּ בָנָיו לְעִנְיַן יְרֻשָּׁה, דְּגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּר כְּקָטָן שֶׁנּוֹלַד דָּמֵי. וְאִם הֶחֱזִיר לִבְנֵי הַגֵּר רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ, שֶׁלֹּא יִגְרֹם לָהֶם שֶׁיִּתְחָרְטוּ עַל גֵּרוּתָם מֵחֲמַת אִבּוּד מָמוֹנָם. כָּל הַמִּטַּלְטְלִין נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא מָשַׁךְ הַלּוֹקֵחַ אֲפִלּוּ נָתַן מָעוֹת יְכוֹלִין הַלּוֹקֵחַ וְהַמּוֹכֵר לְהִתְחָרֵט, וְכָל הַמְקַיֵּם אֶת דְּבָרוֹ אֲפִלּוּ בְּלֹא נָתַן מָעוֹת וְלֹא מָשַׁךְ וְאֵינוֹ מִתְחָרֵט אַף מִדִּבּוּר בִּלְבַד, רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ, דְּתַנְיָא (ויקרא י"ט ל"ו) "וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם" שֶׁיִּהְיֶה הֵן שֶׁלְּךָ צֶדֶק. וְלָאו שֶׁלְּךָ צֶדֶק:

פֶּרֶק א תְּרוּמָה נִקְרֵאת הַמּוּרָם לַכֹּהֵן מִתְּבוּאַת הָאָרֶץ, דִּכְתִיב (דברים יח. ד) "רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ" וְגוֹ' וּכְתִיב (במדבר יח. ח) "וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי", וּכְתִיב בִּתְרוּמַת הַמִּשְׁכָּן (שמות כה. ב) "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ", וְכֵיוָן שֶׁנִּקְרֵאת תְּרוּמָה יָלִיף מִנֵּהּ לִתְרוּמָה, וְקָאָמַר הַתַּנָּא. א) חֲמִשָּׁה, לֹא יִתְרוּמוּ, כִּדְיָלִיף מִקְּרָא, וְאִם תָּרְמוּ, אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. א) הַחֵרֵשׁ, שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, כְּמִשְׁנָה ב'. ב) וְהַשּׁוֹטֶה, שֶׁמְּאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִין לוֹ, שֶׁאֵינָן בְּנֵי דַעַת, וּכְתִיב אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, וְחֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה אֵינָן יְכוֹלִין לִהְיוֹת נוֹדְבִין. ג) וְהַקָּטָן, דִּכְתִיב מֵאֵת כָּל אִישׁ, וְלֹא קָטָן. ד) וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים, דִּכְתִיב (שמות כה. ג) אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם. ה) נָכְרִי שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל, אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, דִּכְתִיב גַּבֵּי תְּרוּמָה (במדבר יח. כח) "כֵּן תָּרִימוּ גַם אַתֶּם", דְּמַרְבֶּה מִנָּהּ שָׁלִיחַ, וּמָה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית, דְּהַיְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַף שְׁלוּחֲכֶם יִהְיוּ בְּנֵי בְרִית. ב) חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, לֹא יִתְרוֹם לְכַתְּחִלָּה, מִפְּנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ הַבְּרָכָה, וְאִם תָּרַם, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, דִּבְרָכָה אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת. חֵרֵשׁ שֶׁדִּבְּרוּ בוֹ חֲכָמִים בְּכָל מָקוֹם שֶׁדִּינוֹ בַּתַּלְמוּד כְּשׁוֹטֶה, הוּא שֶׁאֵינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר. ג) קָטָן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, תְּרוּמָתוֹ הֲרֵי תְּרוּמָה בְּדִיעֲבַד, דְּלֹא כְּמִשְׁנָה א', וְרַק אִם הִגִּיעַ לְחִנּוּךְ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה (תוי"ט). רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִם עַד שֶׁלֹּא בָא לְעוֹנַת נְדָרִים, שֶׁהוּא בֶּן י"ב לְזָכָר וְי"א לִנְקֵבָה תָּרַם, אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה מִשֶּׁבָּא לְעוֹנַת נְדָרִים, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה בְּדִיעֲבַד. תְּרוּמָה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּל מִין עַל מִינוֹ, אֲפִלּוּ בְּשָׁרְשָׁן הֵן מִין אֶחָד, כְּגוֹן זֵיתִים וְשֶׁמֶן, לֹא יִתְרֹם לֹא מִן זֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן, וְלֹא מִן הַשֶּׁמֶן עַל זֵיתִים. ד) אֵין תּוֹרְמִין זֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן, וְעַל הַזֵּיתִים וְלֹא עֲנָבִים עַל הַיַּיִן וְעַל הָעֲנָבִים. דִּכְתִיב (במדבר יח. כז) "כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן", מִן הַגָּמוּר עַל הַגָּמוּר, וְלֹא מִמַּה שֶּׁאֵינוֹ גָּמוּר עַל הַגָּמוּר. וְאִם תָּרְמוּ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, תְּרוּמַת עַצְמָן שֶׁל הַזֵּיתִים יֵשׁ בָּהֶם כְּפִי הַתְּרוּמָה שֶׁחַיָּב לִתֵּן מֵהַזֵּתִים וְהַשֶּׁמֶן טֶבֶל כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמָה מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁחָשַׁב לִתְרֹם גַּם עַל הַשֶּׁמֶן, וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא תָּרַם כְּלָל, וּלְקַמָּן מִשְׁנָה ח' מְפָרֵשׁ הרע"ב דִּלְכֵן אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה מִשּׁוּם פְּסֵדָא דְּכֹהֵן. ה) אֵין תּוֹרְמִין עַל הַטֶּבֶל מִן הַלֶּקֶט שֶׁנּוֹפֵל בִּשְׁעַת קְצִירָה, וּמִן הַשִּׁכְחָה שֶׁשָּׁכַח עֹמֶר בַּשָּׂדֶה, וּמִן הַפֵּאָה שֶׁמַּשְׁאִיר בְּצַד שָׂדֵהוּ, וְכֻלָּן לָעֲנִיִּים, לְפִי שֶׁאֵין יָכוֹל לְתַקֵּן בְּמַתְּנוֹת עֲנִיִּים, וַאֲפִלּוּ עָנִי שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לִתְרֹם, מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר כְּהֶפְקֵר, וַהֲוֵי מִן הַפָּטוּר עַל הַחַיָּב, וּמִן הַהֶפְקֵר לֹא יִתְרֹם מִפְּנֵי שֶׁפָּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר, דִּכְתִיב (דברים יד. כט) "וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ", וּבְהֶפְקֵר כֻּלָּן שָׁוִין, וְלֹא יַפְרִישׁ תְּרוּמָה עַל טֶבֶל מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, כְּשֶׁהִקְדִּים הַלֵּוִי וְלָקַח מַעֲשֵׂר בְּשִׁבֳּלִים לִפְנֵי הַפְרָשַׁת תְּרוּמָה גְּדוֹלָה דְּפָטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, דִּכְתִיב (במדבר יח. כו) "וַהֲרֵמֹתֶם וגו' מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר" וְלֹא מַעֲשֵׂר וּתְרוּמָה גְּדוֹלָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וְהַלֵּוִי כְּבָר הִפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר אֶחָד מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, אֵינוֹ יָכוֹל שׁוּב לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה, דִּכְתִיב (במדבר יח. כט) "אֶת מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ", כָּל זְמַן שֶׁקָּדְשׁוֹ בְּתוֹכוֹ, דְּהַיְנוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר יָכוֹל לְהַפְרִישׁ, אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הִפְרִישׁ הַלֵּוִי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָהּ תְּרוּמָה עַל מָקוֹם אַחֵר, וְלֹא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ וְכָל שֶׁכֵּן בְּשֶׁלֹּא נִפְדּוּ, וְאִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינַן בְּשֶׁהִקְדִּים וְהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּשִׁבֳּלִים, דְּפָטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וְסָבַר הַתַּנָּא דְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מָמוֹן גָּבוֹהַּ, שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לְתַקֵּן תְּבוּאָתוֹ בְּמָמוֹן גָּבוֹהַּ, וְהֶקְדֵּשׁ נַמֵּי כֵּיוָן שֶׁנִּגְמַר מְלַאכְתּוֹ בִּידֵי גִּזְבָּר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְלֹא מִן הַחִיּוּב עַל הַפָּטוּר עַל תְּבוּאָה שֶׁעֲדַיִן לֹא גָּדְלָה שְׁלִישׁ, וְלֹא מִן הַפָּטוּר עַל הַחִיּוּב, וְלֹא מִן הַתָּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר,

וְלֹא מִן הַמְחֻבָּר עַל הַתָּלוּשׁ, וְלֹא מִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן, וְלֹא מִן הַיָּשָׁן עַל הֶחָדָשׁ, וְלֹא מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ, וְלֹא מִפֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. וְאִם תָּרְמוּ, אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה: **ו** חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרוֹמוּ, וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. הָאִלֵּם, וְהַשִּׁכּוֹר, וְהֶעָרוֹם, וְהַסּוּמָא, וּבַעַל קֶרִי. לֹא יִתְרוֹמוּ, וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה: **ז** אֵין תּוֹרְמִין, לֹא בַמִּדָּה, וְלֹא בַמִּשְׁקָל, וְלֹא בַמִּנְיָן. אֲבָל תּוֹרֵם הוּא אֶת הַמָּדוּד וְאֶת הַשָּׁקוּל וְאֶת הַמָּנוּי. אֵין תּוֹרְמִין בְּסַל וּבְקֻפָּה שֶׁהֵם שֶׁל מִדָּה, אֲבָל תּוֹרֵם הוּא בָהֶן חֶצְיָן וּשְׁלִישָׁן. לֹא יִתְרוֹם בִּסְאָה חֶצְיָהּ, שֶׁחֶצְיָהּ מִדָּה: **ח** אֵין תּוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל זֵיתִים הַנִּכְתָּשִׁין, וְלֹא יַיִן עַל עֲנָבִים הַנִּדְרָכוֹת. וְאִם תָּרַם, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, וְיַחֲזוֹר וְיִתְרוֹם. הָרִאשׁוֹנָה מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ, אֲבָל לֹא שְׁנִיָּה: **ט** וְתוֹרְמִין שֶׁמֶן עַל זֵיתִים הַנִּכְבָּשִׁין, וְיַיִן עַל עֲנָבִים לַעֲשׂוֹתָם צִמּוּקִים. הֲרֵי שֶׁתָּרַם שֶׁמֶן עַל זֵיתִים לַאֲכִילָה, וְזֵיתִים עַל זֵיתִים לַאֲכִילָה, וְיַיִן עַל עֲנָבִים לַאֲכִילָה, וַעֲנָבִים עַל עֲנָבִים לַאֲכִילָה, וְנִמְלַךְ לְדָרְכָן, אֵינוֹ צָרִיךְ לִתְרוֹם: **י** אֵין תּוֹרְמִין מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ, וְלֹא מִדָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ, וְלֹא מִדָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה:

פרק ב א אֵין תּוֹרְמִין מִטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. בֶּאֱמֶת אָמְרוּ, הָעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה שֶׁנִּטְמָא מִקְצָתוֹ, תּוֹרֵם מִן הַטָּהוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. וְכֵן אֲגֻדָּה שֶׁל יָרָק, וְכֵן עֲרֵמָה. הָיוּ שְׁנֵי עִגּוּלִים, שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת, שְׁתֵּי עֲרֵמוֹת, אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, לֹא יִתְרוֹם מִזֶּה עַל זֶה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא: **ב** אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר. וְאִם תָּרַם, שׁוֹגֵג, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וּמֵזִיד, לֹא עָשָׂה כְלוּם. וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁהָיָה לוֹ מַעֲשֵׂר טֶבֶל, הָיָה מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ, שׁוֹגֵג, מַה שֶּׁעָשָׂה, עָשׂוּי. מֵזִיד, לֹא עָשָׂה כְלוּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ בַתְּחִלָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא שׁוֹגֵג, לֹא עָשָׂה כְלוּם:

וְלֹא מִן הַמְחֻבָּר עַל הַתָּלוּשׁ, דִּכְתִיב (שם. כו) "וַהֲרֵמֹתֶם מִמֶּנּוּ", וּלְשׁוֹן הֲרָמָה בְּתָלוּשׁ וְלֹא מִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן שֶׁל שָׁנָה שֶׁעָבְרָה, וְלֹא מִן הַיָּשָׁן עַל הֶחָדָשׁ, דִּכְתִיב (דברים יד. כב) "הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה", וּפֵרוֹת שֶׁגְּדֵלִין פַּעֲמַיִם בְּשָׁנָה מְעַשְּׂרִין מִזּוֹ עַל זוֹ וְלֹא מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ, וְאַף עַל פִּי שֶׁחַיָּבִים מִתַּקָּנַת הַנְּבִיאִים אוֹ חֲכָמִים, (כִּדְתְנַן בְּמַסֶּכֶת יָדַיִם פֶּרֶק ד' מִשְׁנָה ג'), דִּכְתִיב (ויקרא כז. ל) "וְכָל מַעְשַׂר הָאָרֶץ, מִזֶּרַע הָאָרֶץ", וְהוּא הַדִּין לִתְרוּמָה, וְלֹא מִפֵּרוֹת חוּץ לָאָרֶץ וְכֵן מִסּוּרְיָא עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. וְאִם תָּרְמוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמַרְנוּ אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. ו) חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרוֹמוּ לְכַתְּחִלָּה וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. א) הָאִלֵּם, שֶׁשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ. ב) וְהַשִּׁכּוֹר, אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא יִתְרֹם, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִבְרֹר מִן הַיָּפֶה. ג) וְהֶעָרוֹם, אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ דִּכְתִיב (דברים כג. טו) "וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר". ד) וְהַסּוּמָא, מִפְּנֵי שֶׁאֵין יָכוֹל לִבְרֹר אֶת הַיָּפֶה. ה) וּבַעַל קֶרִי. כְּשֶׁהָיְתָה קַיֶּמֶת תַּקָּנַת חַזַ"ל שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ לִפְנֵי הַטְּבִילָה, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ, (וְעַתָּה בָּטְלָה תַּקָּנַת חִיּוּב הַטְּבִילָה). כָּל אֵלּוּ לֹא יִתְרוֹמוּ, וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה שֶׁאֵין הַבְּרָכָה מְעַכֶּבֶת, וְכֵן בְּדִיעֲבַד, אִם תָּרַם מִן הָרַע עַל הַיָּפֶה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. ז) אֵין תּוֹרְמִין, לֹא בַמִּדָּה, וְאַף עַל פִּי שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים שִׁעוּר, יִקַּח בְּאֻמְדָּ לְפִי הַשִּׁעוּר. וְלֹא בַמִּשְׁקָל, וְלֹא בַמִּנְיָן. כְּדֵי שֶׁיִּתְרֹם בְּעַיִן יָפָה (תוס'), וְסָמַךְ לָזֶה מִדִּכְתִיב (במדבר יח. כז) "וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם", בְּמַחֲשָׁבָה, פֵּרוּשׁ, מֵאֻמְדָּ אַתָּה תּוֹרֵם, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמִּקְרָא בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר מְדַבֵּר, דָּרְשִׁינַן הַמִּקְרָא לִתְרוּמָה, דְּאֵינוֹ עִנְיָן לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁעוּר מֵהַתּוֹרָה, אֲבָל תּוֹרֵם הוּא אֶת טֶבֶל הַמָּדוּד וְכֵן וְאֶת טֶבֶל הַשָּׁקוּל, וְכֵן וְאֶת טֶבֶל הַמָּנוּי, רַק בְּשָׁעָה שֶׁמַּפְרִישׁ הַתְּרוּמָה, יִקַּח בְּאֹמֶד, אֵין תּוֹרְמִין בְּסַל וּבְקֻפָּה שֶׁהֵם שֶׁל מִדָּה, אֲפִלּוּ לֹא מָדַד, מִפְּנֵי מַרְאִית עַיִן, שֶׁהָרוֹאֶה אוֹמֵר, שֶׁבְּמִדָּה הוּא תּוֹרֵם, אֲבָל תּוֹרֵם הוּא בָהֶן חֶצְיָן וּשְׁלִישָׁן, בְּאֹמֶד, דְּכֵיוָן דְּאֵין מְמַלֵּא אֵין מַרְאִית עַיִן, לֹא יִתְרוֹם בִּסְאָה שֶׁמּוֹדְדִין בָּהּ סְאָה, אֲפִלּוּ חֶצְיָהּ, שֶׁחֶצְיָהּ מִדָּה. וְלִפְעָמִים יֵשׁ בָּהּ סִימָנִים עַד חֶצְיָהּ, גָּזְרוּ אֲפִלּוּ בְּאֵין בָּהּ. ח) אֵין תּוֹרְמִין שֶׁמֶן אֲפִלּוּ עַל זֵיתִים הַנִּכְתָּשִׁין לְהוֹצִיא שַׁמְנָן, וְלֹא יַיִן עַל עֲנָבִים הַנִּדְרָכוֹת לְהוֹצִיא יֵין מֵהֶן, דַּהֲוֵי מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְאִם תָּרַם, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה מִדְּאוֹרָיְתָא, וְיַחֲזוֹר וְיִתְרוֹם תְּרוּמָה שֵׁנִית, לִכְשֶׁיּוֹצִיא שַׁמְנָן וְיֵינָן מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם קְנָסָא, הָרִאשׁוֹנָה שֶׁתָּרַם לִפְנֵי שֶׁהוֹצִיא הַשֶּׁמֶן וְהַיַּיִן, מְדַמַּעַת אוֹסֶרֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אִם נָפְלָה לְתוֹךְ חֻלִּין אִם אֵין בָּהֶן מֵאָה לְבַטְּלָהּ, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ, וְקֶרֶן אִם אֲכָלָהּ לִתְרוּמָה רִאשׁוֹנָה זָר בְּשׁוֹגֵג, כְּדִין וַדַּאי תְּרוּמָה, אֲבָל לֹא שְׁנִיָּה שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנָן וּבְטֵלָה בְּרֹב, וְצָרִיךְ הַכֹּהֵן לְהַפְרִישׁ עָלֶיהָ מַעֲשֵׂר מִמָּקוֹם אַחֵר, דְּמִן הַתּוֹרָה תְּרוּמָה שְׁנִיָּה טֶבֶל, וּלְעֵיל מִשְׁנָה ד' דְּאָמְרוּ בֵּית הִלֵּל דְּאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, מַיְירֵי בְּזֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן דְּאִכָּא פְּסֵדָא לַכֹּהֵן, דְּצָרִיךְ לְהוֹצִיא שַׁמְנָן, לָכֵן לֹא הָוֵי תְּרוּמָה כְּלָל. ט) וְתוֹרְמִין לְכַתְּחִלָּה שֶׁמֶן עַל זֵיתִים מְלוּחִים הַנִּכְבָּשִׁין בְּחֹמֶץ, דְּהֵן כְּבָר נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, וְיַיִן עַל עֲנָבִים הָעוֹמְדִים לַעֲשׂוֹתָם צִמּוּקִים דִּכְבָר נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, וְתוֹרֵם לְפִי הַשֶּׁמֶן שֶׁרָאוּי שֶׁיֵּצֵא מֵהַזֵּיתִים, וְכֵן לְפִי הַיַּיִן שֶׁרָאוּי לָצֵאת מֵהָעֲנָבִים. הֲרֵי שֶׁתָּרַם שֶׁמֶן עַל זֵיתִים הָעוֹמְדִים לַאֲכִילָה, וְזֵיתִים עַל זֵיתִים הָעוֹמְדִים לַאֲכִילָה, וְיַיִן עַל עֲנָבִים הָעוֹמְדִים לַאֲכִילָה, וַעֲנָבִים עַל עֲנָבִים הָעוֹמְדִים לַאֲכִילָה, וְנִמְלַךְ אַחֲרֵי שֶׁתָּרַם לְדָרְכָן, מִכֵּיוָן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁתָּרַם הָיָה דַּעְתּוֹ לַאֲכִילָה, וּכְבָר נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, אֵינוֹ צָרִיךְ שׁוּב לִתְרוֹם. י) אֵין תּוֹרְמִין מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ, תְּבוּאָה שֶׁנִּתְמָרְחָה בַּכְּרִי, שֶׁעוֹשִׂין כְּרִי מֵהַתְּבוּאָה, וְאַחַר כָּךְ מוֹרְחִין אֶת הַתְּבוּאָה, עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ שֶׁלֹּא נִתְמָרַח, דִּכְתִיב (במדבר יח. כז) "כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיָּקֶב", שֶׁשְּׁנֵיהֶן נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, וְלֹא מִדָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ, וְלֹא מִדָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, דְּאֵין כָּאן פְּסֵדָא לַכֹּהֵן.

פֶּרֶק ב לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לִתְרֹם מִן הַמֻּקָּף. שֶׁיְּהֵא הַכֹּל נִמְצָא בְּמָקוֹם אֶחָד

א) וְלָכֵן אֵין תּוֹרְמִין מִטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה לְמַעַלְיוּתָא, דְּחָיְשִׁינַן שֶׁכֵּיוָן שֶׁיָּרֵא שֶׁלֹּא יִגַּע טָמֵא בַּטָּהוֹר יִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף, וְאִם תָּרְמוּ, תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. בֶּאֱמֶת אָמְרוּ כָּל בֶּאֱמֶת אָמְרוּ כְּאִלּוּ הִיא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, הָעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה אֲפִלּוּ מְדֻבָּקִין יַחַד, שֶׁנִּטְמָא מִקְצָתוֹ אֵין נִטְמָא הַשְּׁאָר, וְהוּא תּוֹרֵם לְכַתְּחִלָּה מִן הַטָּהוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַל הַטָּמֵא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּהֲלֹא הֵם מִן הַמֻּקָּף, וְכֵן אֲגֻדָּה שֶׁל יָרָק, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ גּוּף (אֶחָד) וְכֵן עֲרֵמָה כְּרִי תְּבוּאָה, אֲבָל הָיוּ שְׁנֵי עִגּוּלִים, אוֹ שְׁתֵּי אֲגֻדּוֹת אוֹ שְׁתֵּי עֲרֵמוֹת, אַחַת מֵהֶן טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, לֹא יִתְרוֹם מִזֶּה הַטְּהוֹרָה עַל זֶה הַטְּמֵאָה, כִּדְלְעֵיל, שֶׁמָּא יָבֹא לִתְרֹם לֹא מִן הַמֻּקָּף מֵחֲשַׁשׁ שֶׁלֹּא יִטָּמָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא וְלֹא חָיְשִׁינַן.

ב) אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר מִשּׁוּם הֶפְסֵד כֹּהֵן, דִּתְרוּמָה טְמֵאָה לִשְׂרֵפָה עוֹמֶדֶת. וְאִם תָּרַם שׁוֹגֵג, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, דַּוְקָא בְּשֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת חִיּוּב מַעֲשֵׂר, דְּהַיְנוּ גְּמַר מְלָאכָה קֹדֶם שֶׁנִּטְמֵאת, דְּאָז הֲוֵי תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה בְּשׁוֹגֵג, דַּהֲרֵי הָיָה לוֹ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר, אֲבָל נִטְמֵאת קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ חִיּוּב מַעֲשֵׂר לֹא חָל עָלָיו שֵׁם תְּרוּמָה כְּלָל, דִּכְתִיב (דברים יח. ד) "תִּתֶּן לוֹ", וְלֹא לְאוּרוֹ, דְּהַיְנוּ לִשְׂרֵפָה, וּמֵזִיד אִם תָּרַם מִטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר לֹא עָשָׂה כְלוּם וְאֵין הַפֵּרוֹת מְתֻקָּנִים (וְיֵשׁ מַחֲלֹקֶת בַּגְּמָרָא, אִי מַה שֶּׁהֵרִים הָוֵי דִּינוֹ כִּתְרוּמָה). וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁהָיָה לוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן טֶבֶל שֶׁלֹּא הִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן הָיָה מַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ עָלָיו וְהוֹלֵךְ, שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מַעֲשֵׂר אַחֵר שֶׁהָיָה לוֹ, אִם הוּא שׁוֹגֵג, וְלֹא יָדַע שֶׁטְּמֵאָה הִיא מַה שֶּׁעָשָׂה, עָשׂוּי. וְאִם הוּא מֵזִיד, לֹא עָשָׂה כְלוּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ בַּתְּחִלָּה, שֶׁהִיא טְמֵאָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עַתָּה שׁוֹגֵג שֶׁשָּׁכַח, לֹא עָשָׂה כְלוּם דַּהֲוֵי שׁוֹגֵג קָרוֹב לְמֵזִיד